

شیشه و تجلی نور و رنگ

(همنشینی نور، رنگ و شیشه)

دکتر حسین یآوری
نسرین ایمانی پور

www.ketab.ir

سرشناسه	:	یاوری، حسین، ۱۳۲۵
عنوان نام پدیدآور	:	شیشه تجلی نور و رنگ (هم‌نشینی نور، رنگ و شیشه) / حسین یاوری، نسرین ایمانی‌پور
مشخصات نشر	:	تهران، بیهق رنگ، ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری	:	۱۰۸ ص، مصور (رنگی)
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۵۰۴۱-۸۲-۸
فهرست‌نویسی	:	فیبا
یادداشت	:	کتابنامه: ص [۹۰] - ۹۱؛ همچنین به صورت زیرنویس
موضوع	:	شیشه - خواص نوری
موضوع	:	نور در معماری
موضوع	:	شیشه رنگی
موضوع	:	شیشه در ساختمان
موضوع	:	رنگ در معماری
شناسه افزوده	:	ایمانی‌پور، نسرین، ۱۳۵۲
رده‌بندی کنگره	:	۱۳۹۴ ش ۹ ی ۳۷۵ / QC ۳۷۵
رده‌بندی دیویی	:	۶۸۱/۴
کتابشناسی ملی	:	۴۰۸۱۰۹۹

انتشارات بیهق کتاب

شیشه و تجلی نور و رنگ
(هم‌نشینی نور، رنگ و شیشه)

ناشر: انتشارات بیهق کتاب

مؤلف: دکتر حسین یاوری - نسرین ایمانی‌پور

چاپخانه: سیمرغ

صحافی: تلاش

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۴

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۴۱-۸۲-۸

انتشارات: تهران - خیابان ۱۲ فروردین - پلاک ۲۹۴ طبقه اول واحد ۵

تلفن: ۱۲-۶۶۹۶۶۹۱۱ - ۹-۶۶۴۹۹۹۲۸

فروشگاه: خیابان ۱۲ فروردین - پلاک ۲۸۸ تلفن: ۶۶۴۰۵۹۳۰

Web:beyhaghpub.com

۹	 پیشگفتار
۱۰	 مقدمه
۱۱	 فصل اول: نور در قرآن کریم
۱۱	 ۱-۱- دعای نور
۱۲	 ۱-۲- نور در قرآن
۱۳	 ۱-۳- نور در احادیث
۱۳	 ۱-۴- بررسی مقایسه‌ای نور معنوی و نور مادی
۱۵	 فصل دوم: تعریف و تاریخچه‌ی شیشه
۱۷	 ۲-۲- پیشینه‌ی شیشه‌گری در ایران
۱۸	 ۲-۳- شیشه‌گری در ایران باستان و سیر تحول آن تا به امروز
۳۵	 فصل سوم: بررسی رنگ
۳۵	 ۱-۳- صفات رنگ و اصطلاحات رنگ
۳۶	 ۲-۳- دیگر اصطلاحات رنگ
۳۶	 ۳-۳- سیستم‌های رنگ
۳۸	 ۳-۵-۱- رنگ آبی
۳۹	 ۳-۵-۲- رنگ قرمز
۳۹	 ۳-۵-۳- رنگ شیشه سفید مات
۳۹	 ۳-۵-۴- رنگ سبز
۳۹	 ۳-۵-۵- رنگ زرد
۴۰	 ۳-۵-۶- رنگ بی رنگ یا شفاف
۴۰	 ۳-۶- نور و رنگ در شیشه‌های کلیسا
۴۳	 ۳-۷- پنجره‌ی شیشه رنگی در کلیسای شارتر قرن ۱۲ میلادی "مادر دیک"
۴۵	 فصل چهارم: بررسی نقش چراغ قندیل
۴۵	 ۴-۱- تعریف قندیل
۴۶	 ۴-۲- ساختار و جنس قندیل‌ها
۴۷	 ۴-۳- قندیل‌های شیشه‌ای
۴۹	 ۴-۴- سوخت قندیل‌ها
۵۰	 ۴-۵- جایگاه قندیل
۵۳	 فصل پنجم: بررسی درها و پنجره‌های اُرسی
۵۳	 ۵-۱- تعریف اُرسی
۵۴	 ۵-۲- اُرسی، هنر از یاد رفته

۵۹	۳-۵- کارکرد سطح مشبک پنجره‌های ارسی
۵۹	۴-۵- اثرات و دلایل استفاده از پنجره‌های ارسی
۶۲	۵-۵- ارسی و دیگر تزئینات معماری در خانه‌ی تاریخی طباطبایی‌ها، کاشان
۶۲	توصیف و بررسی معماری بنا
۶۴	فضای مختلف طراحی شده در بنا
۶۶	تقسیم بندی فضایی در پلان خانه
۶۶	۱. بخش اندرونی
۶۷	۲. بخش بیرونی
۷۰	۳- حیاط خدمه
۷۰	۴- ورودی‌ها
۷۰	۶-۵- ارسی‌ها و دیگر تزئینات معماری در خانه‌ی انگورستان ملک
۷۰	محلله‌ی شیخ یوسف، خیابان ملک
۷۲	۷-۵- بررسی اُرسی‌ها و دیگر تزئینات معماری در خانه‌ی دکتر اعلم
۷۲	چهارراه تختی، خیابان جمال‌الدین عبدالرزاق، کوچه شهید مأمّن پور
۷۷	فصل ششم: نور و رنگ در معماری
۷۷	۱-۶- نور و معماری
۷۸	۲-۶- نور چیست؟
۸۰	۳-۶- نور و ساختمان
۸۰	۴-۶- جایگاه روشنایی و نور در شرق و ایران
۸۱	۵-۶- کاربرد نور در معماری سنتی ایران
۸۲	۶-۶- تأثیر نور فضاهای داخلی بر کیفیت زندگی
۸۳	۷-۶- نور و بینایی
۸۳	۸-۶- نور و معانی نمادین
۸۳	۹-۶- نور و تأثیرگذاری غیرمستقیم
۸۴	۱۰-۶- نور و درمان افسردگی
۸۴	۱۱-۶- معماری و ارتباط آن با شاخصهای ویژه‌ی اخلاقی
۸۵	۱۲-۶- نور و رنگ در فضای شهری
۸۸	۱۳-۶- آینه کاری و هنر معماری
۸۹	نتیجه‌گیری
۹۰	فهرست منابع
۹۳	تصاویر رنگی

شیشه، به واقع دنیایی از شگفتی‌هاست چرا که به راستی ماده‌ای عجیب، زیبا، قابل برگشت به طبیعت و آرامش بخش جسم و روح انسان است. کاربردهای شیشه بی‌شمار یا لاقط پرشمار است. تصور این که مسجدی، کلیسایی، بازاری، خانه‌ای، قصری، حمامی و... شیشه و به ویژه شیشه‌های رنگین چه به صورت آرسی‌های زیبا و چه به صورت ظروف خوش رنگ با مصارف شناخته شده نداشته باشد، امری محال است.

نیک می‌دانیم که کاربردهای شیشه که انعکاس دهنده‌ی نور و زیبایی و نشانه‌ای از قدرت لایزال و بی‌مثال الهی است، بسیار متنوع بوده و در واقع هم‌نشینی نور، رنگ و شیشه، کمال زیبایی را در آثار معماری و تزیینات آن میسر و مقدور کرده است. شاهد مثال، خانه‌های قدیمی در شهرهای ایران، کاخ موزه‌ها، مساجد، کلیساهای داخل و خارج کشورمان است که انسان با مشاهده‌ی چنین آثاری همراه با وجد، تعجب، تسکین و ستایش، بی‌شک به نحوی بهتر و عمیق‌تر، شکوه و عظمت بیکران خداوندی را درک و به معنوی که حمد و پاس خالق همه‌ی زیبایی‌ها را در پی دارد، دست می‌یابد.

کتاب حاضر که پایه و اساس اصلی آن پروژه‌ی نهایی خانم نسرین ایمانی پور در رشته‌ی صنایع دستی با راهنمایی اینجانب است، نمونه‌ی استادانه‌ای است، حاصل تلاشی صادقانه در به معنا آوردن و تفسیر آن چیزی است که «اهل» آن را به نیکی دریافت و اندیشمندان و هنرمندان و هنرشناسان می‌توانند با عنایت به مباحث آن، آثار با ارزشی را چه به صورت عملی و چه به گونه‌ای تئوریک و نظری پدید آورده و به انحاء گوناگون حکایتگر شیشه و تجلی نور و رنگ و هم‌نشینی نور، رنگ و شیشه باشند.

حسین یاوری

آذر ماه ۱۳۹۴

مقدمه

از آن جا که شیشه از خواص فیزیکی گوناگونی برخوردار است و از جمله خواصی که به شیشه، زیبایی و اهمیت خاصی القا می کند، عبور و انکسار نور است. هدف از انجام این تحقیق نحوه ی قرارگیری شیشه در مقابل نور و همین طور قراردادن نورهای مصنوعی برای جلوه گر کردن شیشه های رنگی و یا رنگ شده است. با توجه به این که شیشه ماده ای شفاف و حاکی ماوراء است نور را از خود عبور می دهد و می توان شیشه را در رنگ های متنوعی به دست آورد. هدف این تحقیق روشن کردن چگونگی تلفیق نور و رنگ در شیشه هایی است که در زندگی انسان حضور یافته و باعث ایجاد هنرهای مختلفی در این زمینه شده است.

انسان به عنوان موجودی رانده شده از بهشت، در صد بازگشت به جایگاه مقدس خود است. از این رو به طور مستقیم بهشت را برای خود تداعی می کند. از این جهت، نور که ذات اقدس الهی است را در زندگی خود به طور جدی خواستار است، بنابراین می باید شیشه را به عنوان رابط بین نور و ظلمت بررسی کرد و هریک از رنگ های نورانی آن را تعریف کرد و از آن جا که امروزه شیشه به عنوان یک ماده ی پر مصرف در ساخت و ساز بنا و اشیاء به کار می رود که علت اصلی آن حضور نور در زندگی انسان است، لذا ضروری به نظر می رسد جایگاه رنگ در کنار نور بررسی شود.